

לא יפנה אדם לבקר את הקברות

נוסח הכותרת הוא מדברי - לא פחות - הרמב"ם!

כן כתב הרמב"ם בהלכות אבל ד,ד. (אמנם כמה מנושאי כליו שם נתקשו בדבריו כי בזמנם כבר החל לרווח המנהג להשתטח על הקברות, אבל פשטות דבריו היא כפי פשטות דבריו).

נראה שטעמו שהרי העבודה זרה והמתים הלכו שלובי זרוע אצל האומות עוד משחר ההיסטוריה, ויעקב אבינו ביקש שלא יקברוהו במצרים כדי שלא יעשוהו המצרים עבודה זרה (רש"י בשם המדרש). התורה הרחיקה אותנו מאוד מהמתים - אסור לדרוש אל המתים, המתים הם הטומאה החמורה ביותר, והכהנים שהם שבט ה' אסורים להתקרב למתים.

ובכלל, בנמרא בברכות יח:, מספקא לבעלי התלמוד אם המתים יודעים מה אירע בעולם והאם הם שומעים כשמדברים אל קברם, ומבואר שם דהיינו אף במתים צדיקים, ולא איפשיטא!

הן אמנם אפשר למצוא מעט מקורות שהלכו להתפלל אצל הקברים (כגון כלב בן יפונה בקברי אבות), אבל כשבודקים בכל הספרות של התנ"ך ושל חז"ל והראשונים, רואים לפי מיעוט המקורות (מקורות בודדים בלבד) שהדבר כלל לא היה רווח בזמנים הקדומים, וכל רוח היהדות היא נגד הפיכת הדבר לדבר שבשגרה, ואין זה אלא מנהג שהתחדש עם הדורות על ידי אסכולות שהלכו אחר הכח המדמה שלהם ולא יצאו בעקבי הצאן על משכנות הרועים והכניסו ליהדות דברים רבים שהם היפך רוח התורה והמצוות, והיו רווחים עד אז רק אצל האיסלאם והנצרות.

עיקר מה שעורר אותי הוא המנהג הרע - שהולך ומתפשט - של יציאה מהארץ לצורך ביקור בקברות בחו"ל, וכל שכן כשזה רק תירוץ לחגיגה וטיול, וזה גורם שהותרה הרצועה לגמרי בכל הנוגע ליציאה מהארץ, וכל שכן אצל כהנים שהוא חמור יותר ולא בכל צורך הם יכולים להיטמאות בטומאת ארץ העמים, כמבואר ביו"ד סי' שסמ.

החזון איש שהיה בוילנא שנים רבות, וידוע שהוא העריץ מאוד מאוד את הגר"א. פעם שאלוהו אם הלך לקבר של הגאון כשהיה בוילנא, וענה שלא הלך אפילו פעם אחת - סיפור זה אופייני לרוח היהדות הקדומה.

אגב, מה שמצוי היום בחב"ד (הקיצוניים בלבד) ששואלים שאלות מהרבי והוא 'משיב' בדרך מסויימת - היינו דרישה אל המתים ממש והוא לאו דאורייתא.

השיר 'המרגש' אומר: רב שעייב ב"ר משה, בני חיי מזוני רוחי - מה הכוונה? מבקשים ממנו שיתן בני חיי ומזוני? איה אלוהיך ישראל אשר הוציאך מארץ מצרים?

ואגב, מכאן ביקורת גם על הפרסומאים של קופות הצדקה שהמטרה אצלם מקדשת אפילו אמצעים פסולים, והם מחדירים אצל ציבור תלמידי החכמים כמה אמונות תפילות שהיו רווחים בעבר רק אצל המון העם, וביקורת כפולה על הפרסומאי של 'רינה של תורה', שמי שקרה פעם טור או קונטרס (לאחרונה יצא קונטרס בשם מרחב מוגן) שיצא מתחת ידם רואה איך הפרסומאי חסר בושה והוא נכנס ומחטט בפצעים פעורים של רווקים והוריהם ומגולל ומפרט את צרת הרווקות על כל פרטיה, וכשהקורא בטוח שבסוף הטור או הקונטרס הכותב יופיע עם איזה 'מיזם שידוכים חדש' לפתור את הבעיה, הוא נדהם לראות שהכל היה רק מסע פרסום סמוי ואכזרי ובסופו מספר טלפון לתרומות כדי שכמה אנשים יעשו בשבילו איזו סגולה עממית. יאמר ברורות:

אין שום הבדל בין שדידה על ידי סחיטה באיומים עם אקדח לבין על ידי סחיטה רגשית של רווקה נואשת או של אמה על ידי פעירת הפצע בכח. רבי מאיר התנא אמר (מו"ק כא:): שהמנחם אדם על אביו אחר י"ב חודש, הרי זה דומה לאדם שנשברה רגלו וחזרה ונתרפאה אחר זמן, ומצאו רופא ואמר לו בוא אצלי שאני ישבור לך את רגלך וארפאנה כדי שתדע שאני רופא איכותי וסממנים שלי טובים.